

ÕPILASE KOMPLEKT

**DEMOKRAATIA
TOIMIMINE ELIS**

**Avalda arvamus Euroopa
kodanikualgatus** kaudu

**Euroopa
kodaniku-
algatus**

1. OSA. EUROOPA LIIDU LÜHITUTVUSTUS

TUNNITÖÖ

ELI VÄÄRTUSED

ELi keskmes on kuus põhiväärtust. Lissaboni lepingus selgitatakse neid järgmiselt:

„Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, kaasa arvatud vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine. Need on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, diskrimineerimiskeeld, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus.“

Lissaboni lepingu artikkel 2

Vaadake allpool loetletud ELi väärtusi. Püüdke oma grupis neid väärtusi enda jaoks tähtsuse järgi järjestada.

- Inimväärikus ....
- Vabadus ....
- Demokraatia ....
- Võrdsus ....
- Õigusriik ....
- Inimõigused ....

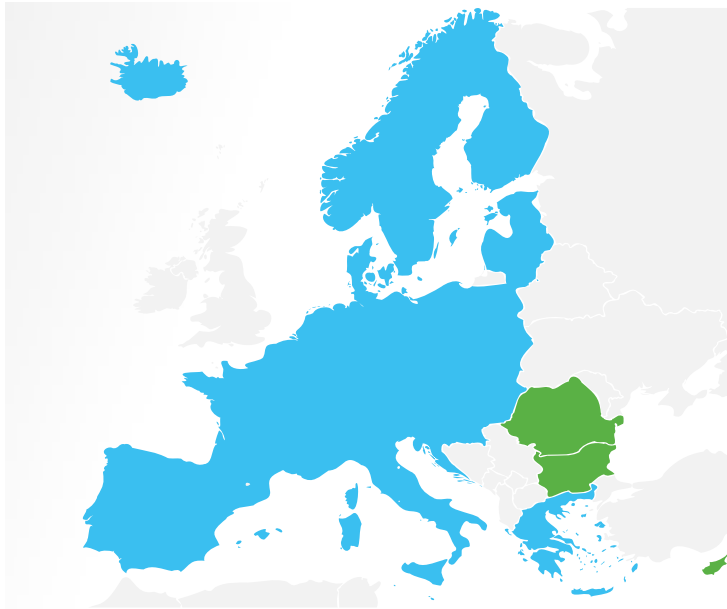
Kasutage allolevat ruumi märkmete tegemiseks selle kohta, miks te need sellesse järjekorda panite, ja proovige määratleda, mida iga termin teie jaoks tähendab. Seejärel arutage oma ideid ülejäänud klassiga. Võite kasutada lk 29 olevaid selgitusi teie abistamiseks.

SCHENGENI ALA

Mitu Schengeni ala liiget teie meeles on? Kirjutage need allolevasse kasti. Kasutage abiks kaarti (Schengeni ala riigid on sinisega):

Schengeni ala liikmed (jaanuar 2023)

Millised riigid on rohelised? Miks?

NELI VABADUST

Teie õpetaja määrab teile ühe ELi neljast vabadusest (kaubad, kapital, teenused, inimesed). Tehke oma grupiga teile määratud vabaduse kohta märkmeid järgmiste pealkirjade all ja jagage seejärel klassiga.

- 1) Millised on eelised ettevõtetele?

- 2) Millised on eelised ELi kodanikele?

- 3) Kuidas olete isiklikult kasu saanud?

ELI TEGEVUSVALDKONNAD

Järgmises tabelis on toodud mõned ELi tegevusvaldkonnad.

Tolliliit	Kalandus	Põhiõigused
Konkurentsieeskirjad	Keskond	Rahvatervis
Rahapoliitika	Tarbijakaitse	Teadusuuringud ja kosmos
Kauplemine	Transport	Üleeuroopalised võrgud
Meretaimed ja -loomad	Energeetika	Õigus
	Tööhõive ja sotsiaalküsimused	Põllumajandus
	Ühisturg	Ränne ja siseasjad
		Arengukoostöö ja kosmos

Milliste tegevusvaldkondade alla kuuluvad järgmised tegevused?

1. Saate sülearvuti ostmisel vähemalt kaheaastase garantii.
2. Kui teie lend hilineb pikemalt või tühistatakse, saate hüvitist.
3. Teie kvalifikatsiooni ühes ELi liikmesriigis tunnustatakse teises.
4. Vähemalt 20 puhkepäeva aastas täistööajaga töötaja puhul.
5. Suurim kogus turska, mille kalurid võivad püüda.
6. Energia hulk (gaas/elektrienergia), mis peab pärinema taastuvatest energiaallikatest, nagu päikese- ja tuuleenergia.
7. Suurim kogus peenosakesi, mis võivad õhus olla.

MÄRKUSED

A large empty rectangular box with a thin blue border, intended for students to write their comments or notes.

TUNNI ÜLEVAADE

OLULISED LEPINGUD

Euroopa Liit, nagu me seda praegu teame, sündis selle liikmete mitme lepingu tulemusena. Kasutades oma teabelehte lk 26 või internetti, vastake järgmistele küsimustele.

Ex. 1) Pange järgmised lepingud (a–e) õigesse ajalisse järjestusse (1–5).

- a) Maastrichti leping
- b) Pariisi leping
- c) Schengeni konventsioon
- d) Rooma leping
- e) Lissaboni leping

1: ____ 2: ____ 3: ____ 4: ____ 5: ____

Ex. 2) Milliseid eespool nimetatud lepinguid (a–e) kirjeldatakse allpool?

- I. See leping oli katse tagada pärast teist maailmasõda rahu Euroopas. .... [__]
- II. See leping võttis kasutusele Euroopa kodanikualgatuse. .... [__]
- III. See leping võimaldas ilma piirikontrollideta liikuda ühest ELi riigist teise. .... [__]
- IV. Selle lepinguga loodi Euroopa Majandusühendus. .... [__]
- V. Selle lepinguga võeti kasutusele Euroopa kodakondsuse mõiste. .... [__]

ELI VÄÄRTUSED

Ex. 3) Leidke internetist iga allpool loetletud väärtuse kohta mõned ELi meetmed, mis on seotud nende väärtuste edendamise või kaitsmisega.

- a) Inimväärikus
- b) Vabadus
- c) Demokraatia
- d) Võrdsus
- e) Õigusriik
- f) Inimõigused

Olge valmis jagama järgmise tunni alguses oma vastuseid oma rühmaga.

SCHENGENI ALA

Schengeni ala koosneb Euroopa riikidest, kes on nõustunud omavahelise piirikontrolli kaotamisega.

Ülesanne 4) Otsustage, kas järgmised väited on tõesed (T) või väärad (V)

- Kõik Schengeni riigid on ELi täisliikmed. ...
- Praegu on Schengeni liikmeid 27. ...
- Schengeni alal reisisid ei ole isikut tõendavat dokumenti vaja. ...
- Kui olete ELi kodanik, kes reisib Kreekast Eestisse mööda maanteed, peate läbima piiril piirikontrolli. ...
- Te elate Hispaanias ja teil on Ecuadoris elav sõber, kes tuleb teile külla. Ta hangib viisa ja jõuab turvaliselt Hispaaniasse. Te otsustate koos paariks päevaks Prantsusmaale lennata, et teist sõpra külastada. Teie sõber peab taotlema teist viisat. ...

ÜHISTURG JA TOLLILIIT

ELi eesmärk on võimaldada ELi kodanikel õppida, elada, ostelda, töötada ja pensionile jääda mis tahes ELi riigis ning nautida tooteid kogu liidust. Selleks tagab EL kaupade, teenuste, kapitali ja inimeste vaba liikumise ELi ühtsel siseturul. Tehniliste, õiguslike ja bürokraatlike tõkete kõrvaldamisega võimaldab EL kodanikel ka vabalt kaubelda ja äri ajada.

Asutamisvabadus võimaldab ELi kodanikel avada ettevõtteid teistes ELi riikides.

Ülesanne 5) Otsustage iga järgmise väite puhul, millist vabadust või vabadusi kasutatakse. Tõmmake oma vastustele ring ümber.

- Otsustate osta puhkemaja teises ELi liikmesriigis ja viibida seal korrapäraste ajavahemike järel kogu aasta jooksul.
Kaubad/teenused/kapital/inimesed/asutamine.
- Töötate tõlkijana oma koduriigis ning teile maksavad palka kliendid kogu EList.
Kaubad/teenused/kapital/inimesed/asutamine.
- Soovite oma ettevõtlust laiendada, võttes üle naaberriigis asuva ettevõtte ja saates oma tooted sinna müügiks. Kaubad/teenused/kapital/inimesed/asutamine.
- Olete oliiviõli tootja ja avate veebipoe, et müüa oma tooteid otse oma talust.
Kaubad/teenused/kapital/inimesed/asutamine.
- Lähete õppima mõnes teises ELi liikmesriigis asuvasse ülikooli. Seal olles hakkate osalise tööajaga õhtuti restoranis tööle.
Kaubad/teenused/kapital/inimesed/asutamine.

ELI TEGEVUSVALDKONNAD

Euroopa Liit saab tegutseda ainult nendes valdkondades, kus tema liikmesriigid on andnud selleks ELi aluslepingute kaudu volitused.

Ülesanne 6) Järgmises tabelis lk 30 on toodud mõned ELi tegevusvaldkonnad. Valige kolm neist valdkondadest ning leidke veebist üks näide õigusnormidest/-aktidest, mille EL on iga valdkonna kohta vastu võtnud. Saate kasutada Google'is otsingut „ELi õigusakt ... kohta“.

Ülesanne 7) ELil on kolm pädevustasandit, täitke puuduv pädevustüüp:

- ..... pädevus, kui liikmesriigid võivad võtta vastu õigusakte ja õiguslikult siduvaid meetmeid, kui liit ei ole seda teinud.
- ..... pädevus, kui EL võtab meetmeid liikmesriikide poliitika toetamiseks või täiendamiseks.
- ..... pädevus, kui ainult liit saab õigusakte vastu võtta ja liikmesriigid ainult rakendavad.

JÄRGMISEKS TUNNIKS VALMISTUMINE

Järgmises tunnis vaatlete, kuidas demokraatia Euroopa Liidus toimib. Enne tundi vaadake, kas saate vastata järgmistele küsimustele. Olge valmis neid teiste õpilastega arutama.

- Kes on teie esindaja Euroopa Parlamendis (Euroopa Parlamendi liige)?
- Miilal toimuvad järgmised Euroopa Parlamendi valimised?
- Kui vana te peate olema, et Euroopa Parlamendi valimistel oma hääl anda?
- Kas te saate Euroopa Parlamendi valimistel hääletada, kui elate mõnes teises ELi riigis?
- Kes koostab teie riigis seadusi ja kuidas need vastu võetakse?

Lingid lisateabe saamiseks (kõik saidid on saadaval kõigis ametlikes keeltes, valige lihtsalt enda oma).

[Euroopa Liidu ajalugu](#)

[Inimõigused Euroopa Liidus](#)

[Euroopa Liidu sümbolid](#)

[Euroopa Liidu liikmed](#)

VALIKULINE TEGEVUS

Järgmise tunni jaoks tehke märkmeid asjade kohta, millega te oma igapäevaelus kokku puutute ja mida ELi õigusaktid on mõjutanud. Olge valmis järgmises tunnis arutama, mida te leidsite.

2. OSA. DEMOKRAATIA EUROOPA LIIDUS TUNNITÖÖ

ELI OTSUSEID TEGEVAD ORGANID

Teie õpetaja tutvustab Euroopa Liidu kolme peamist otsuseid tegevast organist. Abiks võite kasutada järgmisi teabe kaste.

Mida Euroopa Komisjon teeb?

Teeb ettepaneku uuteks seadusteks

Euroopa Komisjon on ainus ELi institutsioon, kellel on õigus esitada Euroopa Parlamendile ja Euroopa Liidu Nõukogule vastuvõtmiseks õigusakte, mis

- kaitseb ELi ja selle kodanike huve küsimustes, millega ei saa tõhusalt tegeleda riigi tasemel;
- täpsustab tehnilisi üksikasju, konsulteerides ekspertide ja avalikkusega;

Haldab ELi tegevuskavu ja jaotab ELi rahalisi vahendeid

- määrab koos nõukogu ja parlamendiga kindlaks ELi kulutuste peaeesmärgid;
- koostab parlamendile ja nõukogule heakskiitmiseks aastaeelarved;
- kontrollib, kuidas raha kulutatakse. Seda kontrollib kontrollikoda;

Jõustab ELi õigust

- tagab koos Euroopa Kohtuga, et ELi õigust kohaldatakse nõuetekohaselt kõigis liikmesriikides;

Esindab ELi rahvusvaheliselt

- kõneleb kõigi ELi riikide nimel rahvusvahelistes organites, eelkõige kaubanduspoliitika ja humanitaarabi valdkonnas;
- peab ELi nimel läbirääkimisi rahvusvaheliste lepingute üle.

Koosseis

Poliitilise juhtimise tagab 27 volinikust (üks igast ELi liikmesriigist) koosnev tööriühm, mida juhib komisjoni president, kes otsustab, kes vastutab millise tegevusvaldkonna eest. Euroopa Ülemkogu (mis esindab iga ELi liikmesriigi riigipäid ja valitsusjuhte) nimetab ametisse eesistuja, võttes arvesse Euroopa Parlamendi valimiste tulemusi. Seejärel kiidab Euroopa Parlament ta heaks. Teised liikmed on nimetatud nende riikide poolt ja nad läbivad heakskiitmise, milles osalevad uus eesistuja, Euroopa Parlament ja Euroopa Ülemkogu.

[Euroopa Komisjon](#)

Mida Euroopa Liidu nõukogu teeb?

- Peab läbirääkimisi ELi õigusaktide üle ja võtab neid vastu
- Nõukogu on oluline ELi otsuste tegija.
- See peab enamikul juhtudel läbirääkimisi seadusandlike aktide üle ja võtab need koos Euroopa Parlamendiga vastu. See koosneb kõigi ELi liikmesriikide ministritest.
- Kooskõlastab liikmesriikide poliitikat

Nõukogu vastutab liikmesriikide poliitika koordineerimise eest konkreetses valdkondades, näiteks

- majandus- ja eelarvepoliitika;
- haridus, kultuur, noored ja sport;
- tööhõivepoliitika.

Arendab ELi ühist välis- ja julgeolekupoliitikat

Nõukogu määrab ja rakendab ELi välis- ja julgeolekupoliitika Euroopa Ülemkogu kehtestatud suuniste alusel. See hõlmab ka ELi arengu- ja humanitaarabi, kaitset ja kaubandust.

Sõlmib rahvusvahelisi lepinguid

Nõukogu annab komisjonile volitused pidada ELi nimel läbirääkimisi ELi ning kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vaheliste lepingute üle. Läbirääkimiste lõpus teeb nõukogu otsuse lepingu allkirjastamise ja sõlmimise kohta.

Võtab vastu ELi eelarve

Nõukogu võtab koos parlamendiga vastu ELi eelarve.

Eelarveperiood hõlmab ühte kalendriaastat. Eelarve võetakse tavaliselt vastu detsembris ja hakkab kehtima järgneva aasta 1. jaanuarist.

[Nõukogu](#)

Mida Euroopa Parlament teeb?

Seadusandlik tegevus

- ELi õigusaktide menetlemine koos ELi Nõukoguga, tuginedes Euroopa Komisjoni ettepanekutele
- Rahvusvaheliste lepingute üle otsustamine
- Laienemiste üle otsustamine
- Komisjoni tööprogrammi läbivaatamine ja komisjonilt seadusandlike ettepanekute taotlemine

Järelevalvetegevus

- Kõigi ELi institutsioonide demokraatlik kontroll
- Euroopa Komisjoni presidendi valimine ja volinike kolleegiumi heakskiitmine. Võimalus avaldada umbusaldust Euroopa Komisjonile, kohustades komisjoni tagasi astuma
- ELi eelarve täitmisele heakskiidu andmine
- Kodanike petitsoonide läbivaatamine ja päringute koostamine
- Rahapoliitika arutamine Euroopa Keskpangaga
- Komisjoni ja nõukogu küsitlemine
- Valimiste vaatlemine

Eelarve ettevalmistamine

- ELi eelarve koostamine koos nõukoguga
- ELi pikaajalise eelarve (mitmeaastase finantsraamistiku) heakskiitmine

Koosseis

Valimised toimuvad iga viie aasta tagant. Euroopa Parlamendi liikmete arv igas riigis on ligikaudu võrdeline riigi elanikkonnaga: üheski riigis ei tohi olla vähem kui kuus või rohkem kui 96 parlamendiliiget ja nende koguarv ei tohi olla suurem kui 705 (704 pluss president). Parlamendiliikmed on rühmitatud poliitilise kuuluvuse, mitte rahvuse järgi.

President esindab parlamenti teiste ELi institutsioonide ja välismaailma ees ning annab lõpliku heakskiidu ELi eelarvele.

[Euroopa Liidu Parlament](#)

MÄRKUSED

A large, empty rectangular box with a thin blue border, intended for students to write their comments or notes.

TUNNI ÜLEVAADE

PEAMISED OTSUSEID TEGEVAD INSTITUTSIOONID EUROOPA LIIDUS

Olemas on kolm peamist organit, kes teevad koostööd, et otsustada Euroopa Liidu õigusaktide ja eeskirjade üle. Need on Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu.

Ex. 1) Millist järgmistest institutsioonidest kirjeldatakse allpool? Kirjutage komisjoni jaoks „Ko“, parlamendi jaoks „P“ ja nõukogu jaoks „Nk“.

Pidage meeles, et saate teabe leidmiseks kasutada internetti.

- a) Nendel institutsioonidel on 27 liiget. .... ( )
- b) Selle institutsiooni liikmete poolt hääletavad ELi kodanikud otse. .... ( )
- c) See institutsioon pakub välja seaduseid. .... ( )
- d) See institutsioon koosneb ühest ministrist igast liikmesriigist. .... ( )
- e) Need kaks institutsiooni peavad seaduse vastuvõtmiseks selles kokku leppima. .... ( )
- f) Selle institutsiooni iga liige vastutab erineva poliitikavaldkonna eest. ... ( )
- g) See institutsioon vastutab teiste ELi institutsioonide järelevalve eest. ... ( )
- h) Need kaks institutsiooni kiidavad heaks ELi eelarve. .... ( )

Euroopa Liidus on meie riik ja kohalikud omavalitsused demokraatlikud. Kuid on ka teisi viise, kuidas riiki valitseda. Kasutage järgmise ülesande tegemisel internetti või sõnastikku.

Ex. 2) Ühendage vasakul loetletud valitsemissüsteemid paremal oleva definitsiooniga.

a) Anarhia	1. Valitsemisvorm, kus pärijast valitseja valitseb omaette. Tema võimul pole piire.
b) Absoluutne monarhia	2. Valitsusvorm, mida iseloomustab valimata juht või juhtide rühm, kellel on valitsuse võim väheste piirangutega. Sageli sõjavägi toetab neid.
c) Teokraatia	3. Ühiskond, mis on ilma ametivõimude või juhtorganita vabalt moodustatud.
d) Oligarhia	4. Riiki valitseb vahetult jumal või seda valitsevad ametnikud, keda juhib jumal.
e) Diktatuur	5. Ühiskond, mida valitsevad või kontrollivad suure rikkuse või sissetulekuga inimesed.
f) Plutokraatia	6. Jõustruktuuri vorm, kus võim toetub väikesele hulgale inimestele.

ELI ÕIGUSLOOME

ELi uued õigusaktid võetakse tavaliselt vastu standardmenetluse kohaselt, milles osalevad kolm ELi seadusandlikku organit: Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu

Ex. 3) Lugege järgmisi väiteid ja otsustage, kas need on tõesed (T) või väärad (V). Kui need on väärad, olge valmis selgitama põhjust.

- a) Kõik kolm institutsiooni võivad õigusloome algatada. .... ( )
- b) Seaduse vastuvõtmiseks peavad parlament ja komisjon olema üksmeelel. .... ( )
- c) Nii parlament kui ka nõukogu võivad ettepanekuid muuta. .... ( )
- d) Ettepaneku tegemisele eelneb konsultatsioon. .... ( )
- e) EL võib võtta vastu õigusakte mis tahes küsimuses, mida ta otsustab. ... ( )

EUROOPA KODANIKUALGATUS

Euroopa kodanikualgatus on viis, kuidas Euroopa kodanikud saavad ELi poliitikat mõjutada. See on osalusdemokraatia vorm.

Iga Euroopa kodanik, kes on piisavalt vana Euroopa Parlamendi valimistel hääletamiseks, võib alustada või toetada Euroopa kodanikualgatus. Vanus, mis võimaldab inimestel Euroopa Parlamendi valimistel hääletada, võib olla erinev: kuigi enamikus riikides on see 18, on see Kreekas 17 ning Austrias, Maltal ja Belgias 16 (alates 2023. aasta maist). ELi riigid võivad langetada Euroopa kodanikualgatuse toetamise vanuse 16. eluaastani. Seni on seda teinud Eesti ja Saksamaa. Vaadake oma riigi viimast teavet aadressil: https://europa.eu/citizens-initiative/data-requirements_et

JÄRGMISEKS TUNNIKS VALMISTUMINE

Olge valmis arutlema oma kaasõpilastega järgmiste küsimuste üle.

- 1) Kui suurt tähelepanu te pöörate Euroopa Liidus toimuvale? Kas te jälgite neid ühismeedias/uudistes?
- 2) Kas teie arvates tehakse Euroopa Liidus otsuseid demokraatlikult?
- 3) Kas on viise, kuidas muuta Euroopa Liit demokraatlikumaks?
- 4) Kas on midagi, mille kohta arvate, et see sobiks hästi algatuseks?

Minge aadressile <https://europa.eu/citizens-initiative>. Mõne uuema algatuse nägemiseks kerige lehel alla või kasutage otsinguks vahekaarti „Otsi algatust“. Leidke algatus, mida oleksite valmis toetama. Olge valmis järgmises tunnis selgitama, miks te seda algatust toetaksite. Mida te probleemi kohta juba teate?

VALIKULINE TEGEVUS

Koostage oma koolikaaslastele lühike küsitlus, et saada teada, kui palju nad teavad selle kohta, kuidas Euroopa Liit toimib ja mille eest vastutab. Analüüsige ja arutage tulemusi klassis.

3. OSA. EUROOPA KODANIKUALGATUS

TUNNITÖÖ

EUROOPA KODANIKUALGATUSE REEGLID

Euroopa kodanikualgatus on osalusdemokraatia vorm. See annab ELi kodanikele võimaluse mõjutada ELi õigusaktide ja poliitika kujundamist. Kõik need, kes on piisavalt vanad ja kellel on õigus hääletada Euroopa Parlamendi valimistel, võivad algatuse registreerida (kui see vastab teatavatele kriteeriumidele). Toimingud on järgmised.

- 1) Leida veel kuus inimest veel kuuest ELi liikmesriigist, kellel on õigus Euroopa Parlamendi valimistel hääletada, et moodustada koos endaga meeskond.
- 2) Määratlege oma eesmärgid ja paluge Euroopa Komisjonil algatus registreerida.
- 3) Pärast positiivset otsust avaldatakse algatus Euroopa kodanikualgatuse veebilehel.
- 4) Koguge 12 kuu jooksul (veebis või paberil) vähemalt miljon allkirja vähemalt seitsmest ELi riigist.
- 5) Lasta riiklikel ametiasutustel toetusavaldusi kontrollida.
- 6) Esitada oma algatus komisjonile.
- 7) Kohtumine komisjoniga.
- 8) Avalik kuulamine Euroopa Parlamendis.
- 9) Vastus Euroopa Komisjonilt.
- 10) Komisjoni võetavad järeelmeetmed kavandatud meetmete kohta, kui see on asjakohane.

KUIDAS TE KAMPAANIAT ARENDAKSITE? TEHKE MÄRKMEID.

- Mis te paneksite oma kampaania nimeks?
- Mida teeksite veel kuuest ELi riigist partnerite leidmiseks?
- Millele peaksite raha kulutama?
- Kuidas koguksite oma kampaania jaoks raha?
- Kuidas te allkirjade kogumiseks oma ideed müüksite?
- Kuidas ärataksite meedia tähelepanu?

TUNNI ÜLEVAADE

Ex. 1) Õppetunni 2 kodutöö osana paluti teil otsustada, millise algatuse poolt hääletaksite. Minge tagasi selle algatuse juurde ja sellele pühendatud veebisaidile ning tehke märkmeid järgmise kohta.

- 1) Mis teid esimesena algatuse juures köitis?
- 2) Milliseid meetodeid kasutasid korraldajad teie veenmiseks? Mõelge selle üle, kuidas nad proovisid oma argumenti toetada. Milliseid väljendeid nad kasutasid? Kuidas nad kasutasid pilte ja graafikat? Kuidas kõik elemendid teid tundma panevad?

Pange mõned märkmed allolevatesse kastidesse kirja.

<i>Tekst</i>	<i>Pildid/video</i>
<i>Illustratsioonid</i>	<i>Muu</i>

JÄRGMISEKS TUNNIKS VALMISTUMINE

Ex. 2) Minge aadressile [https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative-et?STATUS\[0\]=ANSWERED](https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative-et?STATUS[0]=ANSWERED), kust leiata algatused, millele komisjon on vastanud. Vaadake mõnda neist ja vaadake nende veebisaiti, kui see on olemas. Mis see teie arvates oli, miks neid saatis edu? Olge valmis rääkima nendest järgmise tunni alguses.

Ex. 3) Mõelge kampaaniale, mille poolt viimases tunnis hääletasite. Kui te peaksite selle kampaania korraldama, siis kuidas te prooviksite seda edukaks muuta? Mõelge tegevusele, mida saaksite teha nii veebis kui ka võrguväliselt. Pange mõned märkmed allolevasse vabasse ruumi kirja.

VALIKULINE TEGEVUS

Looge soovituskast või korraldage veebiküsitlus, et saada teada, millised probleemid teie koolis teistele õpilastele Euroopa tasemel muret tekitavad. Mida te teada saite?

4. OSA. EUROOPA KODANIKUALGATUSE KOOSTAMINE JA EDENDAMIN

TUNNITÖÖ

VEENMISVIISID

Loogika

Kas idee on loogiline? Kas tehtava ettepaneku ja näiteks ühiskonna/majanduse/igapäevaelu/tervise parandamise vahel on otsene seos?

Tunded

Kas see on probleem, mida inimesed kardavad? Kui palju paremini nad end tunneksid, kui probleem lahendataks? Kuidas nad end tunneksid, kui seda ei lahendata / kui nad ei tee midagi? Kas inimesed suudavad selle probleemiga suhestuda? Kas see on midagi, mis tekitab lootust?

Eetika

Kas siin leidub moraalseid probleeme? Kas probleem on moraaliga vastuolus? Kas me peaksime lahendama probleemi lihtsalt seetõttu, et see on õige tegu (isegi kui sellega võivad kaasneda kulud)?

Usutavus

Kas on olemas usaldusväärseid allikaid, mis toetavad teie ettepanekut (teadus, uurimistöö jne)? Kas on üksikisikuid/rühmi, keda imetleme või austame (ja kes on näidanud, et nad on teadlikud), kes on võtnud sarnase seisukoha või tegutsevad selles valdkonnas?

TUNNITÖÖ: ÜHISTE SEISUKOHTADE LEIDMINE

Ühiste seisukohtade leidmine ja eri poolte erinevate vaadete mõistmine on ELi õigusaktide koostamisel määrava tähtsusega. See kehtib ka Euroopa kodanikualgatuse kaudu kodanike algatatud seaduse idee kohta. Kui Euroopa kodanikualgatusel õnnestub koguda miljon allkirja ja komisjon otsustab esitada õigusakti ettepaneku, peavad kaasseadusandjad, Euroopa Parlament ja nõukogu, jõudma selle suhtes kompromissile. Enne õigusakti ettepaneku esitamist peab komisjon arvesse võtma kõigi mõjutatud poolte seisukohti, Parlamendi liikmed kaaluvad mõju oma valimisringkondade inimestele ja ettevõtetele ning nõukogus vaatavad iga ELi liikmesriigi esindajad seda küsimust eraldi riigi tasemel, sest mõned riigid võivad olla rohkem või erinevalt mõjutatud kui teised. Kõik need organid peavad pidama läbirääkimisi ja tegema kompromisse, et algatusest saaks seadus.

TUNNITÖÖ: ISIK

Teie rühmale määratakse „isik”, kujuteldav inimene, keda võiksite veenda. Lisage oma isikule allolevasse tabelisse mõned ideed.

Asjad, mille pärast muretsen:	Asjad, mis panevad mind end turvaliselt tundma:

MÄRKUSED

A large empty rectangular box with a thin blue border, intended for students to write their comments or notes.

TUNNI ÜLEVAADE

Teie kodutöö selle tunni jaoks on luua video teie valitud algatuse propageerimiseks. Reeglid on järgmised.

- Töötades kolme- kuni neljaliikmestest rühmades, peaksite tegema kõige rohkem kolmeminutilise video, mis toetab teie valitud algatust.
- Saate mängida video tegelaskujusid (st võite olla keegi erinevast vanuserühmas, kellel on erinev elukutse jne).
- Kui soovite, saate lisada oma videosse muusikat ja/või graafilisi efekte.
- Te vastutate selle eest, et saada luba asukohtades filmimiseks või vajaduse korral teiste inimeste kaasamiseks.
- Peavad olema lisatud ka tiitrid, kus on näidatud, kes millise projekti osa eest vastutas.

EDUKA VIDEO LOOMISE NÄPUNÄITED

Eduka video loomisel on kõige tähtsam planeerimine. Enne filmima asumist peaksite olema teinud järgnevat.

- **Uurige oma algatuse kohta.** Peate kontrollima, et kasutaksite usaldusväärseid fakte ja arve.
- Valige, mida peate **kõige olulisemateks probleemideks**. Pidage meeles, et teil on ainult kolm minutit. Võib juhtuda, et te ei jõua kõike rääkida.
- Mõelge erinevatele inimrühmadele, kellel võib olla **teist erinev vaade**. Millised võivad olla nende vastuväited teie algatusele? **Kuidas te nendele väidetele vastaksite?**

Kui olete oma ideid korrastanud, on aeg hakata skripti kirjutama. See peaks sisaldama teksti ja juhiseid kõnelejatele, kaameraoperaatorile ja mis tahes efektidele, mida soovite videole lisada, kui olete filmimise lõpetanud. Mõelge järgnevale.

- Teie video peaks **pöörduma otse vaataja poole**, ta peaks tundma, et räägite temaga. Seega vaadake, et teie sõnakasutus oleks õige.
- Kasutage erinevaid lähenemisi, mida tunnis õppisite. Kasutage neid aitamaks otsustada, kuidas oma mõtteid väljendada. **Kasutage keelt, mis rõhub loogikale, tunnetele, eetikale või usutavusele**, olenevalt sellest, mis aitab teil oma argumenti põhjendada.
- Mõelge, **milline teie sihtrühm võib olla**. Te jagate seda oma kaasõpilastega, kuid mõelge veidi sellele, kuidas rääkida kellegi sellisega, nagu teie õpetaja.
- **Vaadake, et räägitav oleks selge ja otsekohene**. Kui kirjutate oma käsikirja, lugege seda valjusti, et näha, kui lihtne on seda öelda. **Lühikesed laused on paremad kui pikad**.
- Kui arvate, et olete käsikirja valmis saanud, **lugege tekst valjult ette ja võtke aega, kaua selleks kulus**. Kui selleks kulub rohkem kui viis minutit, peate seda muutma. Pidage meeles, et võib-olla peate jätma aega muude elementide jaoks, mille videosse lisate.

Nüüd saate oma videot planeerida. Hea mõte on koostada ka stsenaarium. Stsenaarium on kava video algusest lõpuni. See võib olla üsna viimistlemata, kuid see peaks sisaldama kõiki stseene ja kõike, mida kavatsete lõplikku versiooni lisata. Võite leida stsenaariumide näiteid veebist, kui neid guugeldate.

MEELDETULETUS.

- **Edu saavutamiseks ei pea video olema keeruline.** Ärge plaanige teha asju, mille puhul ei saa olla kindel, et suudate neid tehniliselt teostada.
- Piisab telefonikaamera kasutamisest. Seadmel võib olla kaasas videotöötlustarkvara, mida saate toimetamiseks kasutada. Kui ei, siis on veebis saadaval tasuta videotöötlustarkvara, nt OpenShot. Pange tähele, et vastutate allalaaditud materjalides viiruste puudumise jms kontrolli eest, lisaks vältige oma isiklike andmete avaldamist **Kui teil tekib internetis nähtava kohta kahtlusi, siis küsige nõu õpetajalt või teiselt vastutavalt täiskasvanult.**
- Püüdke **vältida olukorda, kus üks inimene istub kaamera ees ja loeb teksti ette.** Seda võib olla igav ja raske filmida, sest inimesed teevad vigu. Jaotage tekst rühma liikmete vahel laiali, et **luua mitmekesisust** ja et kõik saaksid lihtsamini aru, mis neil tuleb öelda.
- Kui oskate kasutada videotöötlustarkvara, siis pidage meeles, et saate kasutada fotosid, illustratsioone, muusikat ja pealelugemist. Veebist leitav materjal võib olla autoriõigusega kaitstud, seega on hea mõte **kasutada autoritasuta materjali.**
- Mõelge valgustusele ja helile, eriti kui kavatsete filmida väljas, kus müra võib pärineda sellistest allikatest, nagu tuul ja lähedal asuv tee.
- Teid filmitakse. **Mõelge veidi, mida kavatsete selga panna.** Vaadake, et see oleks kooskõlas sellega, kuidas soovite ennast sihtrühmale näidata. Meik ei ole tavaliselt vajalik.
- Teie video peaks olema eelkõige **sujuv ja energiline.**

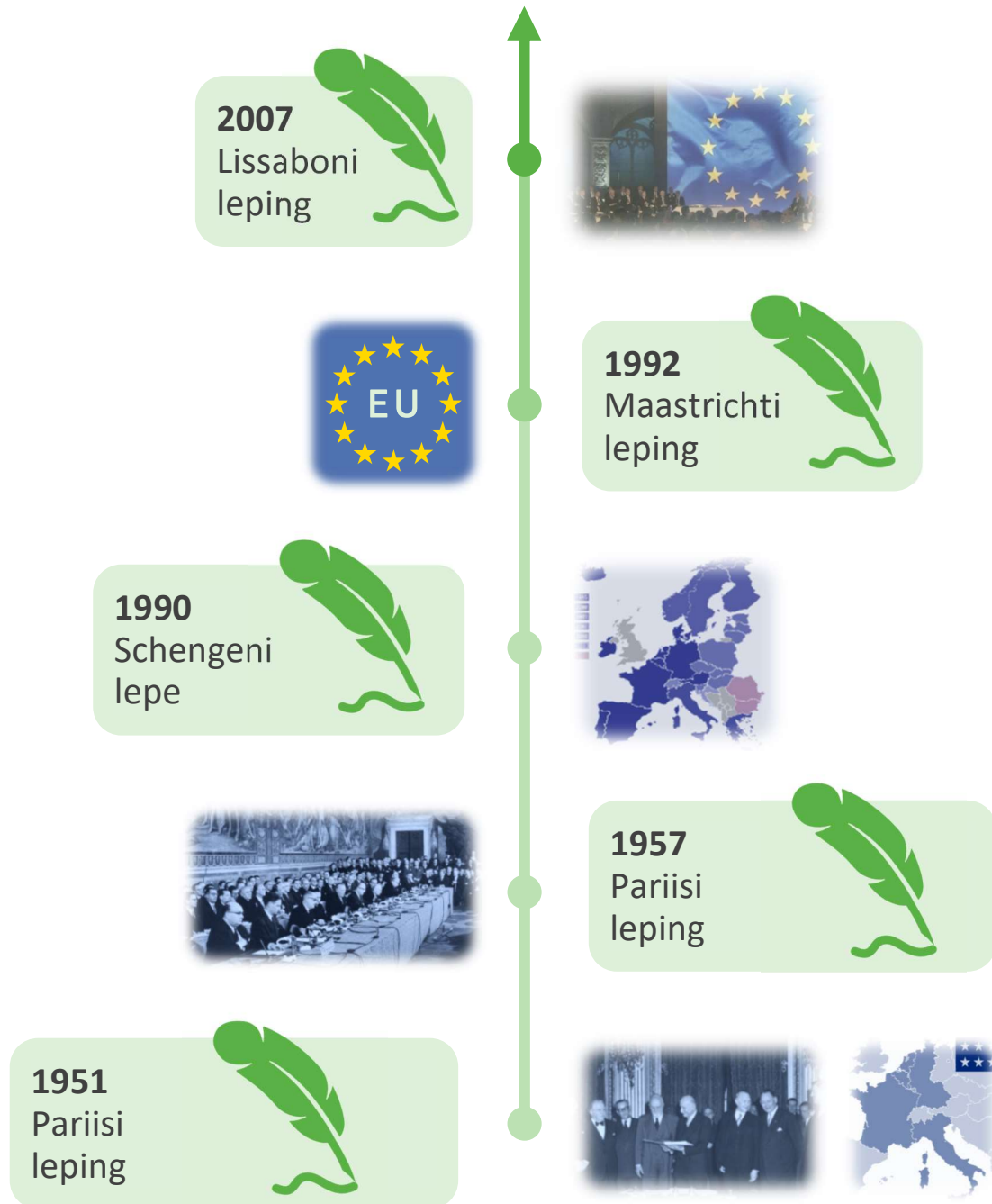
Palju õnne!

Läbisite selle mooduli ja saite Euroopa Liidu demokraatia kohta rohkem teada.

Demokraatia toimib ainult kõigi osalusel ja nüüd õppisite ühe viisidest, kuidas selles aktiivselt osaleda. Euroopa kodanikualgatus teeb teie hääle kuuldavaks ja laseb teil muuta mitte ainult enda, vaid kõigi Euroopa Liidu elanike elu paremaks.

EUROOPA LIIDU LEPINGUTE TEABELEHT

Peamised ELi lepingud

[Lisateave lepingute kohta](#)

Järgmised lepingud kujutavad endast Euroopa Liidu ajaloos viit olulist pöördepunkti. Kui soovite rohkem teavet, kasutage teabekasti järel olevaid linke. Pidage meeles, et saate kõikidel juhtudel keelt muuta.

PARIISI LEPING (1951)

Euroopa Liidule pandi algus 1950. aastatel, pärast teise maailmasõja lõppu. Eesmärk oli vältida uut sõda Euroopa mandril. Pariisi leping oli esimene samm Euroopa integratsiooni poole. Sellega loodi Euroopa Sõe- ja Teraseühendus, mis tõi kokku kuus Euroopa riiki (Prantsusmaa, Lääne-Saksamaa, Itaalia, Belgia, Luksemburg ja Holland), mille vahel võis sõe- ja terasekaubandus toimuda ilma tõketeta. Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse peamine eesmärk oli siduda osalevate Euroopa riikide majandused, et muuta konfliktid vähem tõenäoliseks ja teha ilmseks, kui üks liige peaks võimalikuks sõjaks valmistudes relvade ehitamiseks terast kasutama.

ROOMA LEPING (1957)

Sellega asutati Euroopa Majandusühendus (EMÜ), mis ühendas kuue riigi (Belgia, Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Luksemburg ja Madalmaad) püüdlusi saavutada majanduskasvu ja lõimitust kaubanduse kaudu.

Sellega loodi ühisturg, mis põhines kaupade, inimeste, teenuste ja kapitali vabal liikumisel. Samuti loodi tolliliit, kaotades riikides tollitariifid ja kehtestades väljast tulevatele kaupadele ühised tariifid.

Selle lepinguga loodi paljud ELi institutsioonid, mida me nüüd teame:

- ministrite nõukogu,
- komisjon,
- parlamentaarne assamblee (Euroopa Parlament),
- Euroopa Kohus,
- majandus- ja sotsiaalkomitee.

SCHENGENI KONVENTSIOON (1990)

Schengeni konventsioon kehtestas vaba liikumise ala, kus allakirjutanud riikide vahel puudub piirikontroll. See on nüüdseks üle võetud ELi õigusesse ja on nüüd Euroopa Liidu selgesõnaline eesmärk.

MAASTRICHTI LEPING (1992)

See on leping, millega loodi Euroopa Liit. Muu hulgas tutvustati sellega Euroopa kodaniku ideed, mis võimaldab mis tahes ELi riigi kodanikel elada ja töötada mis tahes teises liikmesriigis. See andis neile ka muid õigusi ja kaitset.

Lepingu teine oluline osa oli ühisraha idee ja majanduspoliitika koordineerimine, mis viis euro ja Euroopa Keskpanga loomiseni.

Lepinguga koondati paljud kohustused, mis olid varem olnud liikmesriikide valitsuste vastutusalas, et tagada edasine ühtlustamine kogu Euroopa Liidus. Samuti tehti mõned muudatused ELi institutsioonide võimustruktuuris.

LISSABONI LEPING (2007)

See leping tugines tol ajal kehtinud lepingutele ja muutis neid. See andis Euroopa Liidule juriidilise isiku staatuse, mis tähendab, et ta võib nüüd allkirjastada lepinguid või ühineda organisatsioonidega ühe isikuna. Sellega muudeti põhiõiguste harta õiguslikult siduvaks ja anti sellele aluslepingutega samaväärne õigusjõud. Samuti täpsustati selles ELi pädevusse kuuluvaid küsimusi.

Väga oluline on see, et lepinguga tagati suurem demokraatia, suurendades Euroopa Parlamendi volitusi.

Samuti nägi see ette mehhanismi, mis võimaldab tavakodanikel avaldada otsest mõju ELi poliitikale ja õigusele. See oli koht, kus võeti kasutusele Euroopa kodanikualgatus.

Euroopa Liidu põhiväärtused

INIMVÄÄRIKUS

Inimväärikus tähendab usku, et kõigil inimestel on eriline väärtus, mis tuleneb üksnes inimeseks olemisest. Sellel ei ole midagi pistmist nende klassi, rassi, soo, religiooni, võimete või mis tahes muu teguriga peale inimeseks olemise.

Inimväärikus on inimõiguste alus. Kui inimesed jaotatakse rühmadesse ja neile antakse väärtus, mis põhineb sellistel omadustel, nagu klass, sugu, religioon jne, loob see ebavõrdse ühiskonna, kus loetakse diskrimineerimise. Inimesi, kellele on määratud kõrgem väärtus, koheldakse eelistatult. Kõiki, kes privilegeeritud kategooriasse ei sobi, võib hüljata või alla suruda.

VABADUS

Liikumisvabadus annab kodanikele õiguse liidus vabalt liikuda ja elada. Üksikisiku vabadusi, nagu eraelu austamine ning mõtte-, usu-, kogunemis-, sõna- ja teabevabadus, kaitseb Euroopa Liidu põhiõiguste harta.

DEMOKRAATIA

EL tegutseb esindusdemokraatia ja osalusdemokraatia alusel. Euroopa kodanikuks olemine tähendab poliitiliste õiguste kasutamist. ELi kodanikul on õigus kandideerida ja hääletada Euroopa Parlamendi valimistel. ELi kodanikel on õigus kandideerida ja hääletada oma elukohariigis või oma päritoluriigis. Kodanikud võivad ELi tegevust otseselt mõjutada ka selliste vahendite abil, nagu Euroopa kodanikualgatus.

VÕRDSUS

Võrdsus tähendab kõigi kodanike võrdseid õigusi seaduse ees. Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse põhimõte toetab kõiki Euroopa tegevusvaldkondi ja on Euroopa integratsiooni alus. See kehtib kõigis valdkondades. Võrdse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõte sai osaks Rooma lepingust 1957. aastal.

ÕIGUSRIIK

EL rajaneb õigusriigi põhimõttel. Kõik, mida EL teeb, põhineb aluslepingutel, mille ELi liikmesriigid on vabatahtlikult ja demokraatlikult kokku leppinud. Õigust ja õiglust toetab sõltumatu kohtusüsteem. ELi riigid on andnud Euroopa Kohtule lõpliku otsustusõiguse, mida kõik peavad järgima.

INIMÕIGUSED

Inimõigusi kaitseb Euroopa Liidu põhiõiguste harta. Need hõlmavad õigust olla vaba diskrimineerimisest soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel, õigust oma isikuandmete kaitsele ja õigust õiguskaitsele.

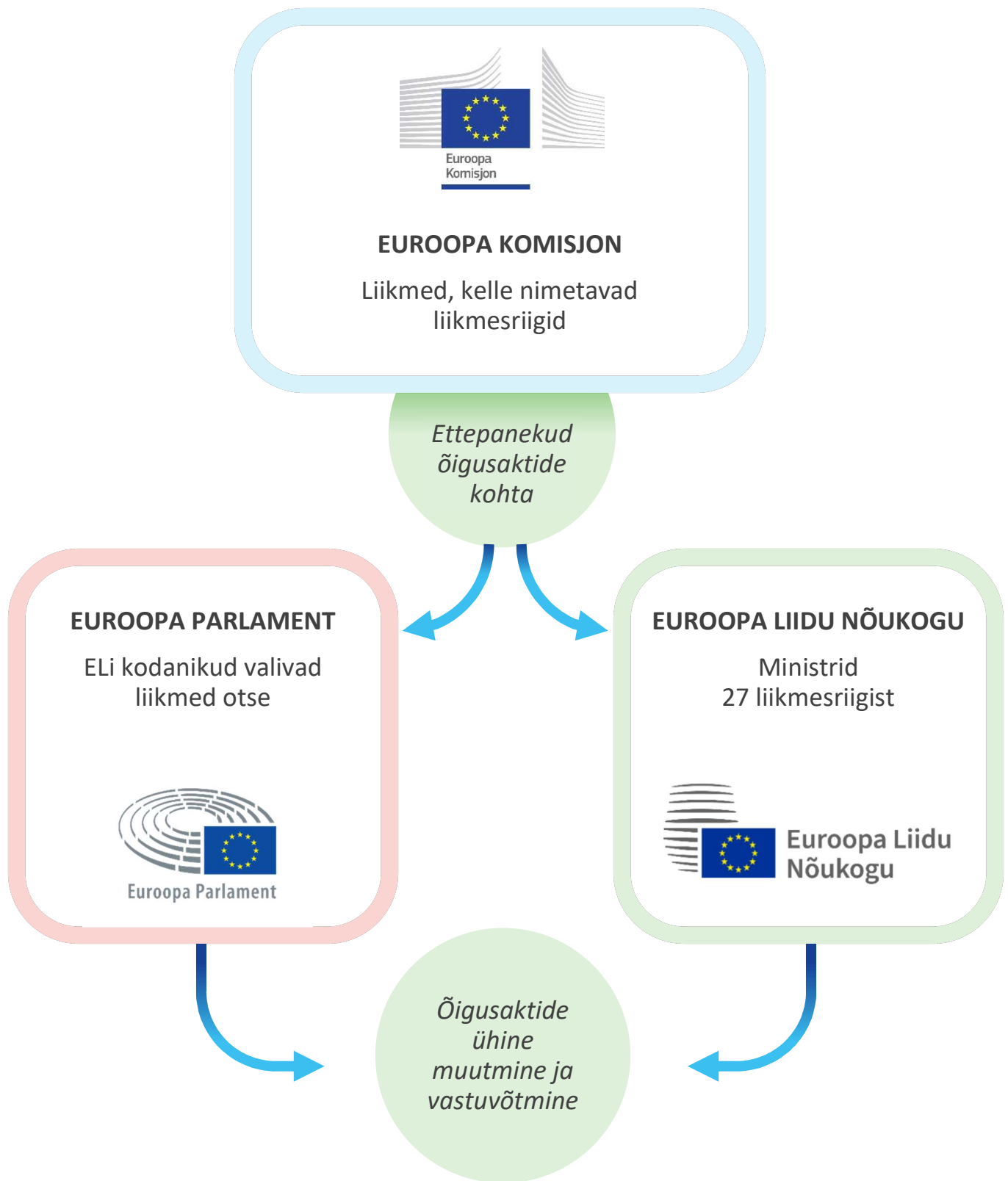
EL-I TEGEVUSVALDKONNAD (valik)

Ainupädevus	Jagatud pädevus	Toetav pädevus
Tolliliit	Ühisturg	Rahvatervis
Konkurentsieeskirjad	Tööhõive ja sotsiaalküsimused	Tööstus
Rahapoliitika	Põllumajandus	Kultuur
Kauplemine	Kalandus	Turism
Meretaimed ja -loomad	Keskkond	Haridus ja koolitus, noored ja sport
	Tarbijakaitse	Kodanikukaitse
	Transport	Halduskoostöö
	Üleeuroopalised võrgud	
	Energeetika	
	Õigus	
	Põhiõigused	
	Ränne ja siseasjad	
	Rahvatervis	
	Teadusuuringud ja kosmos	
	Arengukoostöö ja kosmos	

[ELi tegevusvaldkonnad](#)

EL-I ÕIGUSLOOME

© Euroopa Liit, 2023

Taaskasutamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale. Euroopa Komisjoni taaskasutamise poliitika dokumente reguleeritakse otsusega 2011/833/EL (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39).

PDF ISBN: 978-92-68-03863-5

doi: 10.2792/194

KA-05-23-148-ET-N

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus

Euroopa
kodaniku-
algatus